

Fegl d'infurmaziun davart il tschains da locaziun

1 Basa legala e directivas

- art. 8 da las disposiziuns executivas tar la lescha chantunala da sustegn (DEtLS; DG 546.270)
- cifra B.3 da las directivas per la concepziun e per la calculaziun da l'agid social (directivas da la COSAS)
- directivas da las vischnancas per ils custs d'abitar

2 Giurisdicziun (selecziun)

Confederaziun

- sentenza dal tribunal federal dals 3 d'october 2018 (8C_261/2018)
- sentenza dal tribunal federal dals 27 da favrer 2015 (8C_805/2014)

Chantun Grischun

- sentenza da la dretgira administrativa dal chantun Grischun dals 27 da zercladur 2018 (sentenza 18 29)
- sentenza da la dretgira administrativa dal chantun Grischun dals 13 d'avrigl 2017 (sentenza 16 98)
- sentenza da la dretgira administrativa dal chantun Grischun dals 7 d'avrigl 2017 (sentenza 16 101)
- sentenza da la dretgira administrativa dal chantun Grischun dals 21 da november 2016 (sentenza 16 65)
- sentenza da la dretgira administrativa dal chantun Grischun dals 20 da fanadur 2016 (sentenza 16 37)
- sentenza da la dretgira administrativa dal chantun Grischun dals 14 d'avrigl 2015 (sentenza 14 92)

3 Situaziun da partenza

En la calculaziun dals bains necessaris per viver sto vegnir integrà il tschains da locaziun usità al lieu d'ina abitaziun favuraivla en la grondezza correspondent a la chasada, plus ils custs accessorics. Custs d'abitar memia auts ston vegnir surpigliads mo fin al proxim termin da desditga, maximalmain dentant durant 6 mais (cf. art. 8 DEtLS).

La cifra B.3 da las directivas da la COSAS fixescha ch'ils custs d'abitar ston vegnir imputads tenor las relaziuns localas. Medemamain imputabels èn ils custs accessorics reconuschids tenor il dretg da locaziun. Cunquai ch'il nivel dals tschains da locaziun è different tut tenor la regiun u la vischnanca, vegni recumandà a l'autorità d'agid social da fixar per ils custs d'abitar valurs maximalas gradadas tenor la grondezza da la chasada. Questas valurs duain vegnir examinadas periodicamain.

Las directivas per ils tschains da locaziun na dastgan dentant betg esser qua per diriger l'arriv u la partenza da persunas economicamain debilas, mabain ston vegnir fixadas sin basa da datas da la purschida locala ed actuala d'abitaziuns. Ils custs fin a la valor maximala definida ston vegnir surpigliads. Custs d'abitar memia auts ston vegnir surpigliads fin ch'i stat a disposiziun ina soluziun pli favuraivla pretendibla. Per regla ston vegnir resguardadas las cundiziuns da desditga usitadas.

Avant che pretender che la persuna midia chasa, sto la situaziun vegnir examinada en il cas singul. Sche la persuna sustegnida refusa da tschertgar in'abitaziun pli favuraivla u da midar en in'abitaziun pli favuraivla pretendibla ed effectivamain disponibla, pon ils custs d'abitar imputabels vegnir reducids a quel import che resultass, sch'ella abitass en l'abitaziun pli favuraivla. Sche la persuna va a star en in'autra vischnanca, sclerescha il servetsch social regional vegl, sch'il tschains da locaziun futur en la nova vischnanca vegn acceptà. Per regla paja – en cas da partenza – l'autorità d'agid social veglia il tschains da locaziun sco er las ulteriuras prestaziuns da sustegn per l'emprim mais.

Tenor la giurisdicziun permanenta da la dretgira administrativa sto la vischnanca definir l'emprim il rom dal tschains da locaziun usità al lieu per la grondezza correspondententa d'ina chasada. En in segund pass stoi vegnir examinà, sch'igl è pretendibel che la persuna mida chasa. Sch'igl è evident ch'ils custs d'abitar fin ussa n'èn betg usitads al lieu, sto la vischnanca communitgar a la persuna pertutgada l'import maximal dal tschains da locaziun ch'ella accepta tenor il dretg d'agid social. Ultra da quai stoi vegnir fixà – cun agid d'ina disposiziun – ch'ils custs d'abitar imputabels pon vegnir reducids, sch'i stat effectivamain a disposiziun ina pussaivladad d'abitar alternativa e sch'igl è pretendibel che la persuna mida abitaziun. Ils custs d'abitar memia auts ston vegnir surpigliads fin ch'i stat a disposiziun ina soluziun pli favuraivla pretendibla, tenor l'art. 8 DEtLS dentant durant maximalmain 6 mais. En cas singuls concrets po la limitaziun temporara da surpigliar custs d'abitar memia auts dentant esser ina intervenziun inadmissibla en il minimum d'existenza garanti tenor la constituziun (art. 12 Cst.).

4 Recumandaziun

L'uffizi chantunal dal servetsch social ha elavurà la suandanta recumandaziun per garantir en il chantun ina pratica uschè unitara sco pussaivel per surpigliar ils custs d'abitar. L'autorità d'agid social definescha l'emprim ils custs d'abitar usitads al lieu per las grondezzas correspondentas da las chasadas resguardond las relaziuns dal martgà.

4.1 Emprima retratga d'agid material:

- Ils custs d'abitar correspundan al tschains da locaziun maximal tenor las directivas da la vischnanca u sa chattan sut quel:

L'autorità d'agid social accepta ils custs d'abitar sco usitads al lieu e surpiglia quels cumplainamain.

- Ils custs d'abitar sa chattan sur il tschains da locaziun maximal tenor las directivas da la vischnanca:

L'autorità d'agid social examinescha en il cas singul concret, sch'i fiss pretendibel che la persuna mida abitaziun. Da princip ston vegnir resguardads – ultra da motivs persunals sco sanadad, chaussas socialas, grondezza e cumposiziun da la famiglia, eventualas colliaziuns cun in tschert lieu, vegliadetgna, integraziun – er ils termins da desditga usitads.

Sch'i na po betg vegnir pretendì d'ina persuna, ch'ella midia abitaziun, sto l'autorità d'agid social surpigliar ils custs d'abitar memia auts.

Sch'i po vegnir pretendì d'ina persuna basegnusa ch'ella midia abitaziun, sto ella vegnir intimada da tschertgar in'abitaziun pli favuraivla. L'autorità d'agid social dispona l'import maximal dal tschains da locaziun ch'ella accepta tenor il dretg d'agid social e fixescha ch'ils custs d'abitar imputabels pon vegnir reducids, sch'i stat efectivamain a disposiziun ina pussaivladad d'abitar alternativa e sch'igl è pretendibel che la persuna mida abitaziun.

L'autorità d'agid social sto surpigliar ils custs d'abitar memia auts fin ch'i stat a disposiziun ina soluziun pli favuraivla raschunaivla, tenor l'art. 8 DEtLS dentant durant maximalmain 6 mais. Qua ston dentant vegnir resguardadas er circumstanças spezialas, sco per exempel termins da desditga pli lungs che na permettian betg da terminar il contract da locaziun valaivel, la mancanza d'alternativas disponiblas en il segment dals pretschs necessari u la refusa d'ina abitaziun pli favuraivla offrìda. Ch'i mancan alternativas disponiblas en il segment dals pretschs necessari po la persuna pertutgada cumprovar cun documentar las stentas ch'ella ha fatg per tschertgar in'abitaziun.

Sche la persuna pertutgada refusa da tschertgar in'abitaziun pli favuraivla u da midar en in'abitaziun pli favuraivla pretendibla ed efectivamain disponibla, alura pon ils custs d'abitar imputabels vegnir reducids a quel import che resultass, sch'ella abitass en l'abitaziun pli favuraivla. Sche la reducziun da las prestaziuns chaschuna la perdita da l'abitaziun, porscha l'autorità d'agid social ina collocaziun d'urgenza.

4.2 Cas da sustegn currents:

- La persuna sustegnida ha bandunà senza basegn in'abitaziun favuraivla pretendibla per ella per ir a star en in'abitaziun pli chara, da la quala ella sa ch'il tschains da locaziun sa chatta sur las directives localas per il tschains da locaziun:

Cun in tal cumportament fa la persuna sustegnida diever en moda abusiva da l'agid social e violescha pia il princip da la buna fai francà en l'art. 5 al. 3 Cst. L'autorità d'agid social competenta ha il dretg da refusar da surpigliar ils custs da locaziun supplementars e d'indemnisar a la persuna sustegnida mo ils custs da locaziun precedents. Quai n'è betg ina reducziun da las prestaziuns, mabain ina refusa d'indemnisar ils custs supplementars, refusond la dumonda da surpigliar ils novs custs da locaziun a maun d'ina disposiziun.

- La persuna sustegnida banduna sfurzadamain u en ina situaziun d'urgenza in'abitaziun pli favuraivla e va a star en in'abitaziun pli chara:

L'autorità d'agid social sto proceder sco en cas da novas personas basegnusas (cf. qua survart sut 4.1) resp. sto surpigliar ils custs d'abitar memia auts fin ch'i stat a disposiziun in'abitaziun pli favuraivla pretendibla.

Istorgia da las versiuns dals documents

Manual	Data	Versiun	Motiv da la midada / remartga
Chapitel B	7 da favrer 2019	1.0	Emprima versiun
Chapitel B	15 da matg 2019	1.1	Adattaziun dal layout